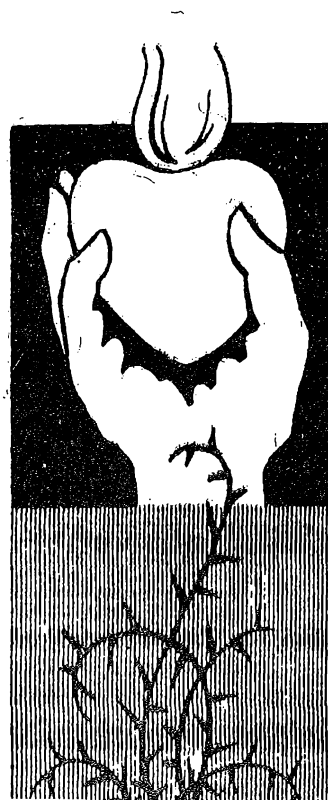

KÁLVINISTA VILÁG

TARTALOM:

Az ifjúság válsága. — **M. Nagy Ottó** A protestáns „pap” és az „élet” — **Igy szól az Úr. Nagy József** Az „örök igen” és az „örök nem”. — **Egyházunk munkája. Járosi Andor** A missziói parancs. — **Keresztyén kritika. Csekme Ádám**: Református és magyar magatartás — **Múlt és jelen. Adolf von Harnack**. — **Hörváth Jenő**: „Mi nem hagyjuk el.” — **Szociális kérdés**. Az egyház és a munkásmozgalmak. — **Irodalom és művészet**. — **Film. Krónika.**

Megjelent.

Megjelent.

Dr. RAVASZ LÁSZLÓ:

HAZAFELÉ

Nők számára kiadott Imádságoskönyv.

Indiai vékony papíron, igen tetszetős kiállításban 200 lei. Kapható: az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában. Kolozsvár. Ref. Theologia.

Dr. Makkai Sándor: **A MI UTUNK**

Tartalmazza a kiváló szerzőnek a legújabb beszédeit, előadásait, cikkeit stb. stb.

Kapható az „IFJÚ ERDÉLY” kiadóhivatalában Kolozsvár, Ref. Theologia.

A r a 2 0 0 L e i

KOLOZSVÁRI
TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK R.-T.
Cluj (Kolozsvár), Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

Betéteket
előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai: Dej, Dicsőszentmárton, Alba-Iulia, Târgu-Mureș, Oradea és Timișoara. (Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár.)

Saját tőkéi 145 millió Lei.

Affiliált intézetek:

Torda-Aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Turda (Torda), Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Aiud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Odorheiu (Székelyudvarhely) és Cristur (Székelykeresztúr), Szászrégenvidéki Takaréki és Hitel Rt. Reghin (Szászrégen), Népbank Rt. Huedin (Bánffy-Hunyad), Szamosújvári Hitelbank Rt. Gherla (Sz.ujvár)

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Áruraktárai a vasut mellett.

G

GAZDÁK TAKARÉKPÉNZTÁRA

KOLOZSVÁR,
Calea Victoriei
38

Betéteket legelőnyösebben kamatoztat, váltókölcsönöket folyósít.

Megjelent!

Dr. Imre Lajostól.

Megjelent!

A SÁFÁRKODÓ EGYHÁZ AZ IFJUSÁG VÁLSÁGA

Ara 16 Leu.

Ara 30 Leu.

Megrendelhető az Ifjú Erdély kiadóhivatalában Kolozsvár, Református Theologia

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI DR. TAVASZY SÁNDOR

Megjelenik minden hónapban kétszer - Előfizetési díja félévre 60 Lei. Egész évre 120 Lei
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38
Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők

IV. ÉVFOLYAM

1930. JULIUS 1—15.

13—14. SZÁM

Az ifjúság válsága.

Ez alatt a cím alatt jelent meg a napokban az „Ifjú Erdély” kiadásában Dr. Imre Lajos-nak egy újabb, igen jelentős műve.* Ma talán nincs senki Erdélyben, aki illetékesebb lenne az ifjúság problémájával való foglalkozásra, mint Imre Lajos. Csaknem két évtizede maholnap annak, hogy egész érdeklődésével ott csügg a legkülönbözőbb társadalmi rétegű és a különböző életkorú ifjúság keresztyén nevelésének nagy gondján. Napenkénti szorongattatások között hordozza a szívében az erdélyi, sőt a királyhágómelléki ifjúság, sorsát és jövődjét. A felelősségnek ez a súlya kényszerítette most is szólani, hogy ugyanazt a súlyos felelősséget minél többeknek a lelkiismeretében felébressze és hogy a felelőség frontját minél jobban kiszélesítse.

Épen aktuális volt ennek a könyvnek a megjelenése. Aktuális volt nem csak azért, mert épen abban az időszakban vagyunk, amikor a különféle ifjúsági egyesületek, — világszerte — nagy buzgalommal készülnék ifjúsági konferenciáikra. De főképpen azért, mert a mai ifjúság valóban válságban van. Ennek a válságnak a természetét ismernie kell mindenkinek, akinek a jövő a szívében fekszik.

A Dr. Imre Lajos könyve, bár nem nagy terjedelmű, mégis a mai ifjúságra vonatkozó kérdések és feleletek teljességét magában foglalja. Mindenekelőtt megismerteti az ifjúkor problémájával. Erre a

* Megrendelhető az Ifjú Erdély kiadóhivatalában
Ára 30 Lei.

kérdésre: Mi hát az ifjúság? megadja az egyetlen helyes feleletet amikor megállapítja, hogy nem egyéb, mint életforma. „Az ifjúságot, mint életformát pedig két vonás határoz meg, az egyik formai vonás az életkor, a másik az a tartalmi vonás, amit döntés-nek, vagy elhatározásnak nevezhetünk. Ez a döntés mindenkor számára jelen van, mint feladat, vagy mint előkészület, de az ifjúság látja ennek akut és parancsoló voltát”. „Nem szereti ezért a kialakult és kötelező formákat, megállapított és elfogadott álláspontokat, mert a neki adott életforma minden kérdésben új döntés elé kényszeríti állami”. „Ez a döntésre való kényszerítettség nyilvánul meg az ifjúság egész életében s annak minden vonásában, ez magyarázza meg azokat”. „Ezért van az, hogy az ifjúság probléma minden kor és minden közösség számára, mert minden kor benne éli meg kérdései újrafelvételét, megoldásai kérdésessé válását”. Ezek után a pompás jellemzések után áttér az ifjúság lelki képének, társadalmi és gazdasági helyzetének a megajzolására. Nem lehet célunk, mert helyünk sem engedi meg, hogy ennek a gazdag tartalmu könyvnek minden oldalát bemutassuk. Csak fel akarjuk hívni olvasóink figyelmét egyfelől az ifjúság problémájára, másfelől pedig arra, hogy akiket érdekel ez a kérdés (és kiket nem érdekelne?) azoknak ajánljuk a figyelmébe az Imre Lajos könyvét, amelynél jobbat és alaposabbat erről a tárgyról régen nem írtak.

A protestáns „pap“ és az „élet“.

E lap 11—12. számában „A protestántizmus és haladás“ c. cikk írója a világ haladásával és a művelődés emelkedésével kapcsolatban a következő megállapítást teszi: „Itt van az időpont, amikor a protestáns papoknak is mindinkább közeledniök kell az élethez, abban aktívan résztvenniök, vezetőkké lenniök.“ Engedjessék meg nekem, hogy erre vonatkozólag néhány megjegyzést tegyek azzal a módosítással, hogy a „protestáns papok“ helyébe „református lelkipásztorokat“ teszek.

En úgy látom, hogy nem a világ jelenlegi helyzete és kívánalmái kötelezik a lelkipásztor az élettel való kapcsolatra, hanem ez elengedhetetlen feltétele hivatásának. „Ebben a világban“, ebben az „életben“ kell benne élnie, nem csupán közelednie az élethez. A küldetése ide szól, tehát vétkezik Ura ellen, ha kivonja magát akármi okból az élethez. Nem is általában az életben, hanem itt és most, egy meghatározott falú vagy város meghatározott tényezőkből kialakult és folyton újraformálódó életében kell dolgoznia.

Az is igaz, hogy aktívan kell résztvennie a lelkipásztor az életben, de annak az aktivitásnak a magyarázatában nem tudok egyezni a cikkíróval. A lelkipásztor csak mint lelkipásztor vehet részt aktívan az életben, azzal, hogy aktívan teljesíti lelkipásztori hivatását, amivel az egyháza megbizta. Isten ígéjét, mely „nem a világból való“, de ennek szól, hirdeti alkalmas és alkalmatlan időben, cselekedettel és valósággal az élet minden körülménye között. Isten ígéjének lebecsülését saját hivatásának és az egyháztól nyert megbízásának megingatását munkálja minden lelkipásztor, aki, bármilyen komoly okból, úgy próbál az életben erősebben helyt állani, hogy a lelkipásztori hivatás mellé más hivatást vesz fel. Abban a pillanatban, amikor úgy látja egy lelkipásztor, hogy az ő lelkipásztori hivatása nem elég az előtte álló feladatok megoldására, hanem már hivatást kell mellé vennie, nem látja hivatását már s fel kell tennie a kérdést: vagy-vagy. Működvelősködére éppen a fejlődő világnak nincs szüksége. A lelkipásztor aktivitása nem állhat abban, hogy képviselőset vállal, abban a tudatban, hogy úgy többet segíthet vagy orvos (bába), gazdász, ügyvéd, a műveltség zászlóhordozója lesz, mind abban a tudatban, hogy ezek nélkül a hivatása nem teljes, hanem egyesegyedül abban állhat az aktivitása, hogy a szociális kérdések, a betegség, a műveletlenség, a gazdasági válság mellé közvetlen oda mer állani az evangélium kemény szavával, az Isten teremtő beszédével, a Krisztusról való beszéd „bolondságával“, akkor is oda mer állani, amikor az orvos, a képviselő, a tanító, a gazdász s a többiek (akik nem működvelők, míg ő a legjobb esetben is csak az) tanácstalanul állanak. A lelkipásztor

a legaktívabb akkor, amikor az életben (nemcsak a szószéken) meri hirdetni: „keressétek először Istennek országát és annak igazságát és mindennek megadatnak néktek“. Az ige őszinte és komoly hirdetése nem „elvont kérdés“, hanem az egyedül fontos útmutatás az életben való állásfoglaláshoz, a „leggyakorlatibb“ kérdés, „bátor és őszinte bírálat“, de nem emberi bírálat, hanem Isten bírálata, amit a lelkipásztor csak tolmácsol. Jaj egy lelkipásztornak, ha maga kételkedik abban, hogy egy neki elhatározó, egyedül nélkülözhetetlen mondanivaló adatott és működvelősége, pillanatnyi és felületes kuruzslásra, kontárkodásra adja magát. Akkor valóban és joggal veszti el a bizalmát a rábizottaknak.

Különösen tiltakoznom kell azon gondolat ellen, hogy a lelkipásztor az életben vezetővé kell lenni, hanyatló befolyását visszaszereznie, központi helyzetét kiépítenie. A lelkipásztor szolgálja és Isten ígéjét nemcsak szóval hirdeti, hanem cselekedettel is, a szolgáltnak a cselekedeteivel, melyek azonban nem vezetőségre néznek, hanem Isten iránti háládatosságból, egyedül csak abból fakadnak. Minden más, akármilyen nemes indok is, méltatlan a lelkipásztorhoz.

Végül még azt, hogy a lelkipásztor nemcsak „egy emberibb élet lehetőségeit akarja megteremteni“, hanem az istenfélő, keresztény életet munkálja, ami egészen más dolog.

Bonn.

M. Nagy Ottó.

Az „örök igen“ és az „örök nem“.

„Tiszteljed atyádat és anyádat, hogy jól legyen néked dolgod és hosszú életű légy e földön... Ti is atyák, ne ingereljétek gyermekeiteket!“

(Pál: Efézusi levél.)

A jelen: sáros, örvényekkel, fertővel, szennyel telített mély árok. Ennek az ároknak két partján két oszlop áll. Az emberi élet minden ténykedése, minden harca ezek körül forog. Az egyik oszlop az „örök igen“ oszlopa, a másik az „örök nem“-é: az öregség és a fiatalságé.

A két oszlop között, a mély árok felett talán még senki sem próbált hidat építeni. Vagy akik megpróbálták, belezuhantak a mérges gázokat lehelő jelen örvényébe.

Egymással szembe fordítva, egymást meg nem értve áll az örök öregség és az örök

fiatalság. Az apák nem értik meg a fiaikat, csüggedetten, pesszimizisztikusan néznek a jövőre, nézik a jövő ígérését: az ifjúságot. — Az ifjúság az „örök nem!“, válatvonva, cinizmussal, tiszteletet nem adón, kézlegyintéssel intézi el a múltat, vet meg mindent, ami nem a „modern“ kor szülötte.

És köztük van, amiben élnek: a jelen, amelyik mint egy fertőző ingovány terpeszkedik és mérgező levegőjével virgységet támaszt a lelkekben.

*

„Az örök, öregség“ és az „örök fiatalság“ az élet robogó vonatán ül. Az első kocsiban ülnek a fiatalok. Kínéznak az ablakon, mindig csak előre. Ha messziről kéklő hegyek néznek feléjük, megjósolják, hogy legalább ezer méter magasak. Amikor azonban a vonat odaér, látják, hogy amit magas hegyeknek hittek, parányi dombok csupán. Ha gyárkémény tűnik fel a messzeségben, megjósolják, hogy nagy világváros terül ott szerte, de amikor a vonat odaér látják, hogy a kémény magányos gyárterület fennén hirdetője volt csupán. Így vannak minden álmukkal, minden jövődőlésükkel, így járnak mindig, ahányszor nagy igényeket támasztanak az élettel szemben, ezért resignáltak, kedvetlenek: mindig megcsalja őket a jövő. Azt hiszik ennek dacára, s így nem a jövő csal, hanem ők csalják meg önmagukat, hogy az ami jön, az olyan, mint a tenger: bejárhatatlan, nem lesz sohasem vége, s ha az élet mozdonyának füstje kormot is szór szemükbe, kitörlik a kormot, letörlik a könnyet, de mégsem jut eszükbe, hogy visszatekintsenek az egyetlen megoldásra: a múltra.

Az öregek az utolsó kocsiban vannak; az utolsó kocsiból néznek visszafelé, csak visszafelé néznek, csak a múltba, de nincs erejük és akaratuk arra, hogy az ifjúsággal kezet szorítva építsék a jövőt.

*

Erdély egyik írója írta valahol, hogy a Kereszt olyan mint egy nagy plusz jel!

A Kereszt azonban — úgy látszik az emberek, az öregek és fiatalok egymást meg nem értése miatt — osztójellé alakult az emberek szemében, a világnézetek szemléletében s ebből az osztásból vajjon milyen eredmény kerül majd ki? Az egyenlőségi jel után, ahová a jövő kerül, vajjon mit fog írni a történelem? Vézna ákombákomokat, sok üres nullát?

*

Az, aki a világ gonoszsága által omlásnak indított „örök öregség“ és „örök fiatalság“ együtt dolgozásáért legtöbbet tett, aki a negyedik parancsot a kölcsönös szeretet parancsává változtatta át, feltámadott s a kereszt, amelyik addig feketén, halált hír-

detön emelkedett a Golgothán, diadalmasan ragyogó „in hoc signo vinces!“-é magasztosult.

Ez a jel az, amelyik összeköti az öregeket és a fiatalokat, amelyik ha feltűnik Erdély sorsát munkálók előtt, nemcsak magára, hanem egymásra is felhívja a figyelmet. Ebben a jelben elindulva az öregek és fiatalok hidat fognak építeni a jelen felett és e jelben, de csak is e jelben találkozva multbanézón jövőt fognak építeni.

„Az örök igen“-t és az „örök nem“-et összeadni csak e jelben lehet. Az egyenlőségi jel után a hatalmas Uristen kegyelme ír eredményt.

Nagy József.

A missziói parancs.

Egyike a legfélreértettebbeknek. Ezt bizonyítják azok a támadó kritikák, akár írásban, akár szóban, amelyek mind sürűbben hangzanak el egyenes arányban a missziói parancs követelményeinek hangsúlyozásával. A helyzet ez. Akadtak lelkek, akiknek imádságára az Úr azzal felelt, hogy a világ egyetemes nyomorúságában megnyitotta fülüket a misszió parancs meghallására. Az indítás eszerint az Úré. Most az Övé, ezért kell a külmiszió. A „Református Lelkészek Lapja“ június 15-iki számában a bukaresti „Egyházi Újság“ „Először a missziókat“ című cikkére hivatkozva ugyanilyen címmel ír Nagy Zoltán a regáti misszió érdekében úgy azonban, hogy a regáti missziót kijátsza a külmiszióval szemben. Amíg a regáti misszió kérdése nincs elintézve, addig nem szabad gondolni külmiszióra — véli. „...mit csinálunk? Adakozunk külmiszióra. Az egész ország zeng már az evangélium küldő parancsától és mi elvakulva azt hisszük, nem is teljesíthetünk másképp missziót, csak ha Afrikába megyünk. De miért? Csak azért, hogy már ebben is a külföldet majmoljuk és statisztikával növeljük a dicsőségünket? Hiszen nevelésesek vagyunk már a saját magunk szemében is. Önlegülten pihenünk úgynevezett evangéliumi világnézetünk puha vánkosan és hallatlan büszkeséggel már külmiszióra adakozunk. Mi a misszióra szorultak. Ezzel sohasem fog megnőni a mi erőnk és nem hiszem, hogy Isten áldása lenne a külmiszióra összeadott pénzen, amíg Óromániában és Erdélyben is ezzen várják tőlünk a legnagyobb és legelső missziót“.

MULT ÉS JELEN

Adolf von Harnack.

Május 10-én a világprotestánsizmus egyik legnagyobb tudósa hunyt el Adolf von Harnack személyében. Azok közé a rendkívüli képességű és csodálatos munkabírású emberek közé tartozott, akik méltán megérdemlik, hogy tisztelettel álljunk meg személyük előtt. Harnack 1851. május 7-én született Dorpat-

nak bepillantást. A mi szűklátókörű lapjaink meg sem emlékeztek róla, mert sejtelmük sincs, hogy Harnack-ban kit vesztett el a tudományos világ. Nem hozott valami új és hasznos találmányt, nem is bukkant valamely új felfedezésre, de a szellemi élet nagyszerű világában való tájékozódásunkat olyan nagy

ban. Nagyon korán egyetemi tanár lett, előbb Leipzig-ban, majd Marburg-ban; Giessen-ben, 1888. óta pedig a berlini egyetemen. Az egyháztörténet-nek volt a mívelője, különösképpen pedig az őskeresztyénség és az ó-katholicizmus korával foglalkozott, de olyan széles tudományos alapon és kitekintéssel, hogy bámulattal kell megállanunk a perspektívái előtt, de azok előtt a könyv óriások előtt is, amelyekben nagyszerű stílus-művészettel feltárja ismeretei gazdagságát. Egész életét az őskeresztyénség okmányainak; eseményeinek a kutatásaira fordította. A történelmi kutatásokban nem ismert fáradtságot, nagyszerű emlékező képessége hálójával csak úgy merítette ki azokat az ismereteket, amelyek másfél ezer év óta életébe és munkájába nyújta-

mértékben segítette 'elő, amelyhez hasonló teljesítményt a mi korunkban még alig végzett valaki. Sokszor eltévedt ő is, sok ponton túlhaladta a theologiai tudomány és a szellemtörténelmi kutatás őt is, de amit adott, azt mellőznünk többé nem lehet. Jelentős művei, amelyek az egész tudományos világot foglalkoztatják már is, hatalmas Dogmatörténelme, továbbá az első három század keresztény missziójáról szóló, több kötetes műve és a széles réteget megragadó kisebb műve a keresztényiség lényegéről.

Tudományos irodalmi munkásságán kívül a német tudományos élet legnagyobb szervezőképessége volt, ami előtt tisztelettel áll meg az egész tudós világ.

keresztyén közönséges anyaszentegyházat,“ magában foglalja, mint azt *Barth* kifejti,⁸ az egyház minden lényeges vonását (egy szent egyetemes, anya stb.). A *Heidelbergi Káté*⁹ felelete különösen mély, amiben nem kis része van annak, hogy úgy van megfogalmazva, hogy benne nem az egyház vagy a hívek, hanem Krisztus Urunk az alany:¹⁰ „Mit hiszek a Krisztusnak szent és közönséges anyaszentegyházáról. Hiszem, hogy az Isten Fia, világ kezdetétől fogva világ végétéig, az egész emberi nemzetségből, Szentlelke és Igéje által, magának az igaz hitben megegyező, örökéletre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja; és hiszem, hogy ennek a seregnek én is elő tagja vagyok és mindörökké az maradok.“ Már inkább reánk néz a *II. Helvét Hitvallás*¹¹ meghatározása: „a hívőknek e világból elhívott és egybegyűjtött gyülekezete, vagyis minden szenteknek egyessége, akik tudniillik az igaz Istent az idvezítő Krisztusban, az ige és a Szentlélek által valósággal megismerik és igazán tisztelik, azonkívül a Krisztus által ingyen ajándékozott összes javakban hit által részesülnek.“ *Kálvin* az egyház ismertető jegyeit keresve határozza így meg „valahol Isten igéjét őszintén hirdetik és hallgatják, ahol a szentigéket Krisztus rendelése szerint szolgáltatják ki, ott minden kétséget kizárólag megvan Istennek valamiféle egyháza.“¹² Az ú. n. reformátori teológiai irány meghatározásában,¹³ aminek alapján dr. Tavasz S. az egyház legteljesebb magyar dogmatikai definícióját adja,¹⁴ lényegében a Szentírásba gyökerezve hitvallásaink és a reformáció tanításainak eredőjét látjuk, különös hangsúlyval azon, hogy az egyház az Ige egyháza.

Mindent összevetve most már az előttünk álló probléma megoldására le kell szögeznünk az alábbiakat:

Az egyház nem földi alakulat, hanem a Szent Lélek munkaközössége, eszköze bennünk. Nem a miénk, Krisztusé. Látható és jegyeiről felismerhető intézmény egyfelől, mely hit és szeretetközösségbe fog össze minden bűnből kihívottat, másfelől mivelhogy kik ezek a lelkek, csak Isten tudja, láthatatlan, de valóságos belső közösség. S bár az egyháznak ez a két oldala nem azonsít-

ható, egymától nem is választható el. A Krisztus egyháza csak egy lehet (mint ahogy Isten is egy — mondja *Barth*)¹⁵ és el kell ismernünk, hogy a sokféle felekezet emberi gyarlóság és nem színezet mint azt némelek túlbuzgó liberáliszmusukban hangoztatják manapság. Az egyházat Krisztus szerezte, tehát isteni eredetű és szent. Menyasszonya az Úrnak.¹⁶ Mint közösség, a legteljesebb testvériség, Isten családja, szentek egyessége, amelyben az Ő Igéje köti össze örökre a szíveket, közösség, amelyet földi ember nem alkothat *s amely mellett más közösség soha nem lehet.* Célja, hogy a választottakat, az Úr minden elhívottját elvezesse Isten teljes dicsőségére. Bűn tehát másik egyházat alkotni vagy *külön táborba toborozni a szíveket,* mert ha Isten dicsőségét szolgálja ez a külön közösség is, akkor nem új egyház, ugyanaz az egyházközösség, ha pedig más a tömörülés célja, akkor előbb-utóbb a sátán esz-köze lesz.

Hogy az egyháznak időileg, tehát tegnap és ma, fogyatkozásai vannak, az nem jelenti azt, hogy megtagadjuk szentségét, Istentől rendelt voltát, vagy pusztá emberi mozgalommá szállítsuk le. „Az egyház egyház“ — hirdeti dr. *Makkai S.*¹⁷ hogy ez a jelszó mennyivel mélyebb, mint amilyennek látszik, azt igazán csak az látja meg, aki tisztázta a maga számára, hogy mi az egyház.

3. A munkásmozgalmak lényege.

A munkásmozgalmak mélyén, ha elvileg nézzük (szociálizmus, kommunizmus), egy boldog világtestvériségre való törekvés áll, gyakorlatilag pedig tömegek összefogása a közös kenyér-érdekért (szervezkedés, sztrájk stb.). Megértéséhez a munkásmozgalmak világnézeti és történeti ismerete szükséges.

Hol kezdődik a munkásmozgalmak története? Hívei szeretnék minél régebbre visszavinni. *Ragaz* a szociálizmust, mint a társas emberi lény (Aristoteles) világnézet-ideálját fogva fel, azt mondja róla, hogy olyan régi, mint az ember maga.¹⁸ Nincs itt helyünk rá, de hajos is lenne a szociálizmus szónak ilyen átértékelése. Tény azonban, hogy mint küzdelem, a szociálizmus és tágabb értelemben a munkásmozgalmak öntudatra-ébredéséről és szervezett harcáról beszélhetünk. Így is mondják, hogy van olyan régi, mint az egyház s nem átallják az Úr Jézus szent nevét is belekeverni, Őt is saját felfogásuk szolgálatába állítani. Hát ha munkásmozgalmak vesszük, ha egy helyben a munkások összefognak és fellázadnak, akkor a Bib-

⁸ K. Barth: Die Theologie und die Kirche. (Der Begriff der Kirche.) 287 s köv. o.

⁹ 54. Kérdés.

¹⁰ K. Barth: i. m. 289. o.

¹¹ XVII. r. 1.

¹² A ker. vallás rendszere. IV. k. 1. fej. 9. r.

¹³ „Die Kirche ist die durch Gott selbst eingesetzte Gemeinschaft des von seinem Wort lebenden Glaubens und Gehorsams sündiger Menschen.“ — K. Barth: Die Theologie und die Kirche. 364. o. Die in der Kraft des Geistes, durch Gottes eigenes Wort aufgerufene und zusammengerufene Gemeinde — das ist die Kirche. — E. Thurneysen: Das Wort Gottes und die Kirche. 108. o.

¹⁴ A kijelentés feltétele alatt. 87. o.

¹⁵ I. m. 289. o.

¹⁶ Jel. 19:6—9. 22:17.

¹⁷ Önt. kálvinizmus. 41. o.

¹⁸ Ein sozialistisches Programm. 29. o.

lia is tud tényleg, ilyenről, ez a Demeter ötvös és társainak lázadása, de (olvassuk csak el)¹⁰ nagyon jellemzően cáfol rá ez a történet is arra a tudatlan és káromló gondolatra, hogy Krisztus Urunk lett volna az első szociálista.

Mint történeti tény, mely már folytonoságot és fejlődést mutat, a munkásmozgalom a francia forradalom (1789 s köv.) után jelentkezik, ott Franciaországban. Maga a forradalom nem munkáslázadás, de szabadság-egyenlőség-testvériség követelése adja a döntő indítást a munkástömegek harcrakelésének, sőt a kommunizmus első hirdetőjének tartott Babeuf is forradalmár (jakobinus) volt. Franciák a többi munkásmozgalmak irányítói is (Fourier, Saint-Simon, Buchez, Blanc), míg az első kommunista szervezetet (saitons) megalakító Blanqui-tól a Németországból Párisba került Marx veszi át a vezetés szerepét s a mai napig ő lett a munkásmozgalmak legnevezetesebb egyénisége. — Benne érdekesen kapcsolódik egybe a munkásmozgalmak kibontakozó két főiránya, amennyiben ő elméletben kommunista, de a gyakorlatban szociálista. Marx 1818-ban született Berlinben. Tanárnak készül, megbukik, lapja, a Rheinische Zeitung, hasonlóképpen. Meghasonlott lélekkel kerül Párisba, szervezi a „Bund der Communisten“-t, de kiutasítják. Az ezt követő hároméves brüsszeli tartózkodása, a teljes hontalanság érzése, más felől Engels-ben, leghívebb követőjének és munkatársának feltalálása sietteteli annak a nemzetközi szociálista-kommunista mozgalom gondolatának a kialakulását benne, amit az Engels-szel 1848-ban közösen kiadott *Kommunista Kiáltvány* kiáltott világgá és vitt be a proletáriátus köztudatába. 1848 mindenképpen választófal a munkásmozgalmak s az egész közép-európai közélet történetében. Előtte Kant és Hegel szelleme irányít (még Marxt is, sajnos, csak az utóbbi), utána Marx (történelmi materializmusával) és Darwin. A Kommunista Kiáltvány világgá küldi a forradalmi jelszót: „Világ proletárjai egyesüljete!” Marxt kergetik. Londonba megy s itt írja meg a fennálló gazdasági rend bírálatát. „Das Kapital“ (A tőke) c.²⁰ munkájában. Innen küzd, később politikai téren is, elveért.

A Marx. küzdelmes élete mögött ott sötétlik a sokmillió ipari munkás embertelen nyomora, valóságos rábszolgasága, ami a keresztény Európának szégyenletes, századokon át vérzett sebe és a Marx könyvének, küzdelmének letagadhatatlan igazsága. Megszámálhatatlan példáját hozza fel a baromi munkáltatásnak és szívtelen kizsákmányolásnak. Nem csoda, hogy az elnyomott, sárba, nyomorba

taposott milliók úgy fogadták, mint megváltó üzenetet, a forradalmi, tüzelő szót. De a forradalomig mégse viszi Marx a proletáriátust.

Az 1864. szeptember 28-án megalakuló nemzetközi munkás-szövetség, közismert nevén *Internacionálé* (International Working Men Association) élére az olasz *Mazzini* helyett csakhamar ő kerül, s ez az Internacionálé világfelforgatás helyett a parlamentarizmus útjára lép: négy év múlva ennek alapján alakul meg a szociálizmus politikai szervezete, a szociáldemokrácia. Magát az Internacionálét is, *Bakunin* orosz szociálista befolyására, 1876-ban feloszlatja.

A szociáldemokrácia megalapítója *Blanc*, első igazi képviselője azonban *Lasalle*, kinek eszménye a maihoz sok tekintetben hasonló demokratikus német köztársaság. Ez a revizionista, konzervatív, mondhatnók szociálista iránya a munkásmozgalmaknak, míg Marx s az ő hatására a *Liebknecht* által létrehozott radikális, marxista vagy kommunista politikai irány egyre határozottabb ellentétbe kerül s manapság éppen farkasszemet néz egymással, élesen elválva az amszterdami és moszkvai két irányban. Az amszterdami irányt általában a mi munkásmozgalmaink tükrözik (titkos kommunista, sárga szervezet stb. kevés van nálunk s szigorú üldözés alatt áll), a moszkvai forradalmi kommunista irány szovjet-oroszországi borzalmi mindnyájunk előtt ismeretesek.

A munkásmozgalmaknak tehát ha vannak is irányító képviselői, nincs egy alkotó személyisége, aki annak eszmei tartalmát adta volna. A munkásmozgalom reakciói: a számban megnövekedett, elnyomott s elnyomásának és tömegerejének tudatára ébredt munkásság visszahatása a munkaadók igazságtalanságaira.²¹ Természetesen, mint történeti előzményei (utópia-írók, Rousseau stb.) úgy indító oka is messzebbre nyúlik: a munkásmozgalmak kipattanásához kétségtelenül hozzájárultak a humanizmus, a fölfedezések távlatnyitása, a reformáció és az Aufklärung gondolat-szabadítása, a szédületes technikai fejlődés, gépek, gyárak, nagyüzemek rohamos terjedése, ami a XVIII—XIX. század óta annyit vitte előre az emberiség külső világát s amivel a belső nem tartott lépést. A munkásmozgalmak főrugói mégsem ezek, hanem mélyebb, belső, lelki rugók²², amiket egyetlen eredőben így foghatunk össze: *a munkásság életéből hiányzott a megváltozott élet öröme.*

A munkásmozgalmak ma, eltekintve a kisebb alakulatokat, mint radikális kommunista vagy parlamentáris szociáldemokrata (politikai) érdekszövetség állanak előttünk. Mivel a

²¹ Lasalle (Demokrácia, alkotmány, szociálizmus 83. o.), ugyanezt mondja a középkori feudális rendszer megdöntéséről.

²² L. Tavaszy S.: A szociálizmus lelki rugói. (Világnézetű kérdések, Torda, 1925.)

¹⁰ Ap. Csel. 19:23—40.

²⁰ 1867. Magyarra fordította: Dr. Guth Antal Wien, 1921.

**A MI URUNK JÉZUS KRISZTUSNAK ÚJ
TESTAMENTUMA.**

Budapest. Brit és Külföldi Bibliatársulat. 1930.

Az Újszövetség új magyar fordítására — a Károli Gáspár évszázados, a magyar lelket gazdagon megtermékenyítő s magasztaló jelzőkön felülálló bibliafordítása mellett — igen nagy szükség volt. A lelki ébredésnek az a tavaszi árama, amely különösen az utóbbi évtizedekben mind nagyobb számban kezdi kitermelni az Ige után szomjuhozó lelkeket, magával hozta azt a vágyat is, hogy a Szentírás minél közvetlenebb, minél könnyebben érthető magyar tolmácsolásban jusson az emberek kezébe. Ez a vágy néhány év alatt több új magyar Újszövetség fordítást hozott létre, amelyek közül Czeglédy Sándor fordítását most a Brit és Külföldi Bibliatársulat adta ki.

Czeglédy Sándor, aki az Ó- és Újszövetségi bibliai tudományok professzora, a ma élő tudósok között talán a legalkalmasabb arra a rendkívüli jelentőségű munkára, amit a Szentírás fordítása jelent. Élő hite és alapos tudása páratlan hűségű munkában eltöltött évtizedek alatt olyan ismertté vált az egész országban az evangéliumi hit vallói között, hogy a legteljesebb bizalom fogadja az ő fordítói munkájának gyümölcsét. Fordítását azonban az teszi közkincsé, hogy a Brit és Külföldi Bibliatársulat elfogadta kiadásra. A Bibliatársulat Czeglédy Sándor Újszövetség fordítását — a Társulat szelleméhez és 125 éves történelmi gyakorlatához állően — a legszebb kiállításban és nagyon olcsó áron hozta forgalomba. A Bibliatársulatnak ezt a nyilvánvaló ráfizetéssel árusított új kiadványát eddig is már nagy érdeklődés kísérte: 2000 példányon felül fogyott el belőle, minden „propaganda” nélkül. De a Bibliatársulat csak örülni fog, ha sikerült neki ebben az évben az Új Testamentum megnövekedő forgalma által minél többet ráfizetni erre az „üzletre”. A Bibliatársulatnak csak az a célja, hogy a Könyvek Könyve terjedjen.

Az Új Testamentum új magyar fordításának megszerzését a legmelegebben ajánljuk minden olvasónknak!

A Nobel-díjas *Raymont* megírott világa éled fel *A szenvedés útja* című nagy orosz filmben, ami merőben újat ad: rendezésben — mert látjuk a parasztokat úgy, ahogy élnek, póz nélkül, ideálizálás nélkül, úgy, ahogy eddig a világirodalomban csak *Raymont* tudta leírni s úgy, ahogy eddig egy film sem tudta visszaadni mindennapi életüket, küzdelmüket a létért, a marék puliszkalisztért, a darab turóért, zsendicéért, vízért. Megelevenedik egy hadifogoly magyar baka és egy orosz parasztasszony szerelmében az orosz falu, az orosz nép élete és gondolkozása. A naivitása, amelyik mentes a bolsevizmus eszméitől s amint a film frappánsan kigunyolja úgy a vörös, mint a fehér terrort, látjuk a tendenciát is: a természet ölen élő népek lelkében alig van dispozió ezekre a világ felforgatására törekvő eszmék számára, ott csak egyszerűség lakozik és béke. Csend, együgyűség, amiben azonban sok színes báj van. A rendezés minden eszköze: az egyszerűség, a leegyszerűsítés. Ez a darab minden képeben sikerült, s a tendenciája, a béke épen olyan jól érvényesül, mint a már ismertetelt „Fehér árnyak” tendenciája: a fehér emberek „kulturája” elleni harc. A darabban nem történik sok: a háború elveszi egy szép orosz falusi menyecskének goromba urát. Később foglyok kerülnek a faluba. Az asszony is választ magának egy segítő foglyot: Nagy Andrást, aki szelid lelkével, „más”-ságával megnyeri az asszonyt, övé lesz — itt minden pikantéria hiányzik, a természetesség dominál. Itt természetes, hogy ez *kell* következzen. Gyermekek születik. Ekkor a férfi a városban vásárolva meghallja a vörösek eszméjét. Elhagyja az asszonyt, miután elbucszik tőle. Vissza fog térni, ezzel a reménységgel áll az asszony az országút kanyarodójánál, amelyik elnyeli a férfit — ez a film legszebben kidolgozott jelenete. Jönnek a fehérek, köztük van az asszony eltűnt férje. Az asszony elmenekül ijedtében, de a gyermekét ott hagyja s az utána való vágy visszakergeti a faluba. A film nagyon finoman kihagyta a férjjel való találkozás szomorúságát. Nem is filmre való, lehetetlen érzékeltetni. Alig maradhatnak azonban a fehérek, jön a vörös! A harcban a két férfi összekerül, mindkettő meghal. Az asszony az anyaság tragikus szimbólumaként életben marad, hogy azután tovább is dolgozzék, a marék kukoricalisztért, vízért, fáért, hiszen van értelme: a gyermek. E modern leegyszerűsített filmet nagyon ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Ugyancsak orosz tárgyú *Mosjukine*-vel a főszerepben *Tolsztoj* örökszép elbeszélése nyomán készült UFA film: *Hadzsi Murat*. Romanikus, izgalmas, szórakoztató, de mély és életből vett, hiszen scenáriuma *Tolsztojtól* vett. *Betti Aman* a cserkesz leány méltó partnere

Mosjoukinének, aki élete egyik legjobb szerepét kapta ebben a filmben és diadalra viszi azt.

Metro-Goldvin alkotás: Egy szerelmes éjszaka című film, ami ismét nekünk, magyaroknak hoz örömet, mert főszerepét a nagyszerű *Billy Dove* mellett a magyar *Lukács Pál* alakítja. Az éjszaka, melyről itt szó van a háború kitörése utáni első tengeri ütközetet vívó amerikai csatahajónak éjszakája, amely csak látszólag szerelmes s miért egy ártatlan férfit és egy még ártatlanabb asszonyt meghurcol az emberi vakság, de amiért jutalmul az amerikai filmnek happy endje-ként mindketten boldogságot nyernek. Itt a scenirozás felhasználja a filmtechnika minden eszközeit, nagyszerű tengeri ütközetben „gyönyörködte”, kellemes két órát okoz. Nézzük meg. Megemlíthetjük még itt *Az asszonyok ostora* című *John Gilbert* filmet, amely magán viseli az amerikai filmek minden előnyét és hátrányát, de semmiképen sem vallunk kárt a megtekintésével. Jó film. Film. Nf.

Az Amerikai Magyar Református Lelkészegyesület elnöke az Amerikai Magyar Reformátusok Lapjának legutolsó számában bejelenti, hogy az Egyesület elhatározta, miként „Magyar Sion Társasulatsz” címen zarándok útát készít elő Magyarországra. Az indulás 1930 június 22-én, a Cunard Line hajó-óriásán: a Berengárián fog történni.

A plymouth-i (Anglia) polgármester, aki a munkáspárthoz tartozik, — ez év elején a város összes egyházait közös imahét tartására szólította fel s az első összejövetelre a városháza nagytermét bocsátotta rendelkezésre.

Slotemaker de Brulne dr. az utrechti egyetem volt theol. professzora, volt munkaügyi miniszter, miután megvált tarczájától és mert hollandiai szokás szerint politikai pályára történt lépését megelőzőleg, összes addig viselt állásáról le kellett, hogy mondjon, — segéd lelkész lett egy kisebb városi gyülekezetnek.

A sárospataki diákok mult tanévi legációjának szerény becslés szerinti jövedelme 45.000 pengő (a mi pénzünk szerint 1,350.000 Lei) volt, mely összegből 16.000 pengő a gimnázistákra és mendikánsokra esik, míg a többi a theológusoké. Legtöbbször ad Putnok egyházközsége (1377 lélekszám), ahol három ünnepen 1000 Pengőt (30.000 Leut) kap az oda küldött legátus.

A felsőhányai református presbyterium ifj. Horváth Istvánt, aki születendő gyermekeit a róm. kath. egyháznak engedte át — többszöri kérés és figyelmeztetés dacára, — egyházához való ezen hűtlenségeért az uriszentvacsorától mindaddig tiltotta, míg elkövetett tettét jóvá nem teszi.

Ezzel szemben az Erdélyi és Királyhágómelléki református egyházkerület területéről összesen csak 968.200 Leut kaptak a mi ünnepi küldöttjeink, az elmult tanév három ünnepén.

A kampeni (Hollandia) református Theologiai főiskolán egy új tanszék felállítását tervezik, a misz-sziói tudományok számára.

A kulai (Jugoszlávia) református egyházközség presbiteriuma határozatilag kimondotta, hogy: mindazok az egyháztagok, akik házasságuk megkötése előtt saját egyházuk kárára adnak a gyermekek vallását szabályozó reverzálist, a református egyháztagoknak sem jogával, sem kötelezettségeivel nem bírhatnak. Ennélfogva tehát ezen tagok egyházi tisztsgét nem viselhetnek, a szent Urvacsorához nem járulhatnak, a református egyház temetőjébe nem temetkezhetnek. Minden egyes eset az istentisztelet után kihirdetendő és megfelelő módon kifüggesztés útján közlendő a hívekkel.

A berlini, kölni, lipcei és baseli zsidó missziótársaságok március 3—5-ig Stuttgartban tartották ötödik tanulmányi összejövetelüket. A nagyszámú résztvevők közt 150 egyetemi hallgató volt.

Az egyiptomi szfinksz közelében óriási sirt ástak ki, amelybe kilencvenhárom láb hosszú földalatti folyosó és három nagyobb csarnok vezet. A sír nyolcvan kisebb kamarából és 30 labirintusszerű folyosóból áll. A folyosókon negyvenöt, majdnem teljesen ép szobrot találtak. Az egyik közülük a sírban eltemetett Ra Uer főpapot ábrázolja, aki Krisztus előtt 730-ban halt el. Nagy befolyása volt az udvarban, ő volt a „Király borbélyja” cím viselője is. Ennek jelképeül a sírban két kovaközből készült borotvát találtak, amelyek még most is használhatók.

A legújabb statisztikai adatok szerint négymillió orosz él Európa különböző városaiban emigrációban és várják politikai, valamint vallási megújodásukat.

Baselnek van egy naponta 45.000 példányban, 8 oldalon megjelenő napilapja, a „Baslerstab”. E lap első oldala első hasábjától az utolsó oldal utolsó soráig csak hirdetések közöl. A lapot a kiadóhivatal minden baseli családnak, kereskedésnek, vállalatnak ingyen kézbesíti. Előfizetési ára nincs. E lap husvét-számú számban az első oldalon a legelső, 16.174 számú hirdetés a következő volt: „**Az Evang. Református Egyház Egyháztanúsa** ezekben a napokban, mikor az egész keresztyénség minden felekezete és közössége a Megváltó keresztyéje alá lép, mély megrendüléssel és nyugtalansággal látja, hogy városunkban épen most a lakosság közt egy veszedelmes szakadás látong. Egyfelől a munkaadók és a munkások állanak egymással szemben egy nehéz ellentétben, másfelől a munkások sorai közt is egy keserű testvérharc lobog. Nem áll a mi hatalmunkban ez ellentéteket okát megszüntetni, de egy mélyeséges indítást érzünk a jó érdekében egy szót szólni. Lakosságunk minden tagjához szólunk: Ne felejtsetek el harcaifokban, hogy egymás testvérei, hogy ugyanazon köztgye-nek polgárai, hogy hasonló testből és vérből való emberek, hogy hasonló tévedések és vétkek kötelékei közt vagytok, hogy egyaránt ég mindeniketekben a szabadság, a béke utáni vágy. Állítsátok magatokat az Úr keresztyéje alá! Hajoljatok meg az előtt, Aki mindnyájunkért áldozattá tétetett! Ha még imádkoztok, kérjétek Tőle világosságot és erőt! És ha már nem imádkoztok, úgy álljatok egy pillanatra meg a keresztyé előtt és állítsátok magatokat s dolgaitokat annak világába, ami ott történt. Az Egyház nem azonosítja magát egyetlen párttal, sem egyetlen osztállyal. A jelenlegi harcok mindenik táborából tartoznak tagjai közé. Reá a békéltetés szolgálata bízott s ezért kér benneteket: Ne álljatok a béke útjába. Intézzétek úgy dolgaitokat, hogy az együttműködés, melyben ismét meg kell találjátok egymást, ne mérgesedjen tovább. Közöttünk, emberek közt, nem lehet munka- és életközösség állhatatos megbocsátás és kölcsönös áldozat nélkül. Mindkettőre először s leginkább azok hajlandók, akik magukat a megfeszített és feltámadott Jézus Krisztus tulajdonának vallják. Őket keressük, hogy nagy csendességben ezt a nagy nyomorúságot, együtt vigyük a mennyei Atya elé, hogy Ő minket magáévá tegyen.”

A Baár-Madas református leányliceum és nevelőintézet új székházát, mely 4109 □-öl telken a legmagasabb igényeket is kielégítő iskolaépület és 100 bennlakó növendék számára készült internátust foglal magába, folyó évi jan. 16-án avatták fel. A megnyitó hálaadó istentiszteletet: dr. Ravasz László református püspök tartotta.

A baseli ev. ref. egyházban a vasárnapi perselypénzeket különböző meghatározott célokra fordítják. A pénteki napilapok az istentisztelet sorrendjével kapcsolatban e célt is mindig közlik. Az utóbbi vasárnapokon pl. szegény konfirmándusok felruházása, az Ingyen Bibliaterjesztő Társaság, a városi misszió, egy épülő templom, a gyülekezeti szegény gondozás céljaira fordították a perselypénzt. Március 30-án az éhezők (kinaiak számára) perselyeztek. Az egyházközösség pénztári hiyatalának elszámolása szerint, a március 30-iki vasárnap délelőtti istentiszteleten a 17 baseli ev. ref. templomban 5426 frank 30 rappen gyűlt be. Ez az összeg az akkori árfolyam szerint majdnem 180 ezer lei.

Kezét csókolom. E köszönési forma a svájci németek közt ismeretlen. Egy svájci német nő számára súlyos sértés, ha valaki így köszön neki. Több svájci csodálkozva hallgatta, hogy a magyar reformált keresztyének közt e köszönési forma nemcsak használatos, de egyesek kezét is csókolják.

Svájcnak nincs szépségkirálynője. A svájci fiúk büszkék arra, hogy egy ilyen mozgalomnak Svájc nem adott helyet ebben az évben.

Kolozsvárt, folyó évi június 2-án és 3-án tartották meg az első országos magyar ifjúsági dalosversenyt. A dalosversenyben résztvettek a kolozsvári református Theologia, a kolozsvári református, katolikus, unitárius fiú gimnáziumok és a református leányiskola, valamint a nagyenyedi református kollégium, sepsiszentgyörgyi Mikó-kollégium, a székelvudvarhelyi és a nagyenyedi tanítóképző ifjúsági dalárdák.

Az Erdélyi Helikon báró Kemény János adománnyából 20.000 lejt kitevő pályadíjakat tűzött ki középiskolát végzett tanulóknak magyar irodalomtörténeti tudásának jutalmazására. A követelményeknek megfelelő legjobb írásbeli munka szerzője 10.000 lej jutalomban részesül. Ezenkívül egy 5000, egy 3000 és egy 2000 lejes díj kerül kiosztásra. Az eredményt folyó évi október első napjaiban fogják kihirdetni a kolozsvári református Kollégium dísztermében.

Ravasz László dunamelléki református püspök a napokban Dénesháza, Rózsafa, Botyka, Kispéferd, Becefa, Nyugatszenterzsébet, Nagyváty, Magyar-mecske, Nagypeterd községekben járt egyházvizsgáló körúton. Az egyik egyik faluban Ravasz püspök újszülöttet keresztelt, a család negyedik gyermekét. Keresztelési beszédében a püspök a többi között ezeket mondotta: — Ezer esztendő alatt nem volt minden királynak annyi hatalma, amennyi össze volna mérhető a magyar gyermek hatalmával, amely honfoglalást s emellett új világot jelent számunkra. Nincs a kezében aranyalma, de parányi kis keze tartja azt az ígéretet, amelyet Krisztus adott minden gyermeknek, amikor azt hirdette: ilyeneké a mennyek országa. Nem csodálkoztam volna, ha mind felállunk volna és úgy köszöntjük ezt a kis gyermeket, a magyar szuverent, az ígéretek örökösét, Krisztus kedvencét, az élet kalászát, szüretét és aratását, Isten személfényét... Minden gyermek izenet az örökkévalóságból, egy új fejezet az élet könyvében s addig él egy nép, amíg várja és fogadja a gyermeket és az a nép meghal, amelyik fél a gyermektől... Ime, bejött egy király a nagyváty templomba, egyik családnak a negyedik gyermeke. Bejött a templomba vele egy bíró, egy vádló, nincs előtte pallós, törvénykönyv, poroszlók nem állanak szolgálatára, ítéletet nem tud tartani gyenge hangja, de a némasága is vádol és hallgatagsága ítélet mindazok felett, akik a hatodik parancsot megszegték az élet királyával, a jövő urával, a gyermekkel szemben...

A budapesti 295 éves tudományegyetem folyó évi május 14-én tartotta ünnepélyes közgyűlését. Ugyanakkor osztották ki a pályadíjakat is. Mjuttan az alapítványok értéküket veszítették, a tanári kar tagjai adták össze 5150 Pengőt (154.000 lej) pályadíjakra.

Stuttgarban az Ifjúsági Keresztyén Egyesületnek négyemeletes palotája van. A II.—IV. emelet az Ifjúsági Egyesület által fentartott keresztyén szálloda. Az I. emeleten a bibliakörök különböző helyiségei vannak. A földszinten keresztyén éttermek, melyekben olcsó kiszolgálás mellett bárki étkezhetik. A földszint másik felében az ifjúság szórakozó helyei vannak. Az olvasóteremben mintegy 200 német bibliakörös lap van. Az épület előcsarnokában keresztyén fraterterjesztés. Ez Ifjúsági Egyesület 43 évi munka után építhette fel e palotát 1903-ban. Ma is nagy propagandával dolgozik.

A **British Múzeum** és a pennsylvániai egyetem közös mezőpotániai kutató expedíciója az egykori Úr helyén megtalálta Nabukodonozor, Krisztus születése előtt 600-ban épített templomát, majdnem sértetlen állapotban. A harmadfélezer éves templom szentélyébe vezető hatalmas előcsarnokban égetett téglákból épült oszlopok tartják a tetőzetet. A külső folyosóból lépcsőház vezet a szentély kapuja felé, ahol valószínűleg rejtett karzat lehetett. A falakon a festés majdnem teljesen sértetlenül maradt meg.

A **Kolozsvári egyházmegye** tanítói kara folyó évi április 30-án Kolozsvárt igen látogatott értekezletet tartott, amelyen az iskolák ügyeivel és a tanítók anyagi és kulturális helyzetével foglalkoztak.

A **pitesti református lelkész** a csendőrség előzetes letartóztatásba helyezte azért, mert április 24-én a Targoviste (órománia) közelében levő ochiuri és gura onitei ipartelepeken az oltani levő református hittestvéreinknek magyar nyelven istentiszteletet tartott. Tehát még imádkozni sem szabad magyarul.

A **legrégibb időktől** fogva sokat foglalkoztatta a régiségtudományt az a kérdés, hogy milyen alakú volt az a kereszt, amelyre az akkori idők barbár kivégzési módja szerint a Megváltót ráfeszítették. A képzőművészet általában az úgynevezett latin kereszt alakját fogadta el és azok a képek, amelyek Krisztust a feszületen ábrázolják, a keresztet egy hosszabb függőleges és egy rövidebb vízszintes gerendával képzeltek, amelyek úgy vannak összeacsolva, hogy a függőleges gerendának egy része felül kiáll. Azonban az ókor a keresztnek még számos egyéb alakját ismerte. A latin kereszt alakjához legjobban hasonlít az úgynevezett görög kereszt, amely az előbbtől csak abban különbözik, hogy mindkét gerendája egyforma hosszú. Gyakori volt aztán az úgynevezett tau-kereszt („tau”, a „t” betű görög neve), amelynek vízszintes gerendáját a függőlegesnek a tetejébe ácsolták, úgy, hogy a T betű alakját adta. Ugyancsak gyakran szerepelt a kivégzési eszközök között az András-kereszt is, amely nem függőleges és vízszintes vonalakból áll, hanem két egymást keresztező ferde vonalból, tehát olyan alakú, mint az X betű. Ezt azért hívják András-keresztnak, mert a keresztyén legenda szerint Szent Andrást ilyenén végezték ki. És van kettős kereszt, amelynek az az eredete, hogy a két vízszintes vonal közül a felső rövidebbik azt a cédulát, vagy táblát jelképezi, amelyre a kínpók a biblia szerint az I. N. R. I. betűket írták. A tudományos kutatás szerint valószínű, hogy Krisztust nem olyan keresztire feszítették, amilyen a képzőművészet általában ábrázolni szokta, hanem a tau-kereszten. Igen sok tudományos érv, amelyeket hosszadalmas volna felsorolni, egyaránt arra mutat, hogy a kereszt, amelyen a Megváltó meghalt az emberiségért, T alakú volt. A kereszténység történelmé szerint ennek a keresztnek nagyrészt meg is találták a Golgotha hegyén 326-ban. De aztán a kereszt a perzsák kezébe került és csak jóval később szerezte vissza Heraclius császár, aki Jeruzsálembe vitette. Nehogy a kereszt valaha megint pogányok kezére jutasson, a pápaság több darabra osztotta és az egész világ kereszténysége között szétosztotta. Két hiteles darabot máig is őriznek ezek közül: egyiket Rómában, másikat Párizsban.

A kecskeméti temetőben nyugvó Bán szerzője: Katona József halhatatlan emlékének hódolt Kecskemét városa folyó évi április 26-án. Halálának százéves évfordulóját fényes ünnepségek keretei között tartották meg.

Magyarországon az Egyházi Törvények I. t. c. 143. §-a szabályozza a papnősiülés feltételeit, A zsinat az általános rendelkezést kiegészítette egy indítvány folytán azzal, hogy a lelkészek csak felettes hatóságuk engedélyével nőülhetnek. Ezért kötelesek nőülési szándékuk bejelentésével egyidejűleg leendő menyasszonyuk születési, nevelési, esetleg hivatali állásáról szóló okmányokat is bemutatni.

A kővárvidéki református lelkészek köre április 13-án Magyarberkeszen református napot tartott igen nagy érdeklődés mellett.

Békéscsaba református polgármestere felhívással fordult a város lakosságához, hogy a névnapokra szánt összegeknek legalább egyrészt juttassák el a városi pénztárba, a szegények felszólítása céljából.

A berni kantonban nagy szavazatlátszóval törvényre emelték a nők papválasztó szavazati jogát.

Hollandiában az állam által elismert felekezetek száma 48.

A Református Egyházak Világszövetségének keleti ága folyó évi szeptember 8-12 napjain tartja kongresszusát a németországi Elbertfeldben.

Az Agostai Hitvallás 400 éves jubileumát folyó évi június 24-25-én tartották meg Augsburgban (Németország).

Az oroszországi vallástüldözésekről írt cikkét, egyik angol lapban, Orló J. Price így fejezi ki: Bármi történik is, a népek máris sokat tanulhatnak. Az orosz egyház nem hirt megfélemlíti a nagy nemzet lelki gondozásának. Visszhangjává, vagy büntetésévé lett a zarnoki uralomnak. A „negyedik rend” (a prole-tárok) ezen helyzet áldozatai, fellázadt s lerombolta az állammal együtt az egyházat is. A „negyedik rend” a nincstelenek osztálya majdnem minden ipari államban elveszett az egyház számára, ahol az orosz forradalom előtti állapotok vannak. Volt már a történelem folyamán ehhez hasonló eset, a francia forradalom, amikor is a „harmadik rend” lázadt fel, hasonló gyűlölettel a vallás ellen. De a forradalom csupán Franciaországra szorítkozott. A nyugati népek megértették a fenyegető helyzetet s alkotmányos uralommal, jogok adásával megelőzték a bajt. A modern államok s modern egyházak nem használják-e fel az orosz forradalom szörnyű leckéit, mint egykor a francia forradaloméi? Vagy vakok maradunk-e azon kizsákmányolással szemben, melyek a kommunizistákat a Krisztus gyűlöletére vitték? Próbáljuk megérteni, mi történt Oroszországban?...

Dr. Makkai Sándor református püspök folyó évi április 23-26 napjain négy előadást tartott Nagyenyeden a Bethlen-kollegium dísztermében, a nagyenyedi Nőszövetség javára.

A magyarországi református egyház egyetemes zsinata folyó évi május 1-én és következő napjain tartotta meg élénk érdeklődés mellett III. ülészeit. A megnyitói gyűlés szokásos formájában, átesve, átért a napirendre tűzött egyházalkotmányi törvényjavaslat tárgyalására. Kiemelkedő mozzanat volt az egyház nevének a kérdése. Dr. Ravasz László püspök javaslatára és felszólalása után a törvény első bekezdése a következő szövegben fogadtatott el: „Jézus Krisztus közönséges anyaszentegyházának egyik részé, a magyarországi református egyház, amelyet országos törvényeink helyét hitvallásu evangélikusnak, majd evangélikus reformátusnak is neveznek, magában foglalja a Magyarország területén levő református keresztyén egyházközösségeket.” Igen figyelemre méltó kijelentések foglaltatnak a második bekezdésben is: „A magyarországi református egyház az egész földön levő református egyházakkal a hit és lélek kapcsolata által van egybefűzve a más országokban levő magyar református egyházakkal pedig az országos határok és a jogi szabályok különbözősége mellett is, egy lelki közösség.”

A budapesti külsőferencvárosi tisztviselőtelepi református misszió egyház az „Emlékezet-Temploma” alapkövetéti ünnepélyét folyó évi április 15-én tartotta meg. Az ünnepi beszédet dr. Ravasz László református püspök tartotta.

A mórénti (Orománia, ahol már hónapok óta nem tudják ellóttani az égő petrolium szondát) református hittestvéreink között a Husvét alkalmával az igét Kovács Géza kolozsvári református teológus hirdette. 50 résztvevője volt az istentiszteletnek és 20-an éltek urvacsorával. Hogy az idegenbe szakadt hittestvéreink nem maradtak lelki gondozás nélkül, nagy érdeme a kolozsvári Ifjúsági Keresztyén Egyesületnek.

A budapesti százéves kálvintéri templom centenáriumiának országos ünnepelésére készült a magyar reformátusság. A templom alapkövét 1816-ban tették le és 1830 jun. 8-án tartották benne az első istentiszteletet.

A nagyváradi református iskolákba, az iskolások hozzájárulásával, a „Takarekosság Segély- és Takarékszövetkezet” egy ifjúsági tőkegyűjtési akciót vezetett be. Célja, hogy a tanuló ifjúságot, nemre való tekintet nélkül, a takaréksági eszme szeretetére oktassa. Ezért az Intézet Igazgatósága, mindenik osztályból egy-egy tőkegyűjtési csoportot alakított és minden tanulóknak egy 20 lejről kiállított takarékbetét könyvet adott, mint alapbetétet, teljesen díjtalanul, amely összegét az illető tanuló tovább, tetszés szerinti betétekkel gyarapítja. Az esetben, ha egy osztály tanulói betétkönyveinek az összege egy év alatt a 10.000 lejt eléri, akkor egy, ha 15.000 lejt eléri, akkor kettő és ha 20.000 lejt eléri, akkor három szegénysorsu tanulónak fizeti ki az igazgatóság a tandíját, függetlenül attól, hogy az osztály tanulói által gyűjtött és egyénekenkénti betétkönyvben elhelyezett tőke, a betétkönyv tulajdonosának még külön is kamatozik és a tőkéje is gyarapodik.

A Magyar Irodák Egyesülete a folyó évben is megrendezte a Magyar-könyv napot, melyet Budapesten május 8 és 9-én, a vidéken pedig május 18-20 napjain tartottak meg. Ezek a napokon Magyarország könyvkereskedésében és az ünnepi sátrakban csak magyar könyvet árultottak és az iskolai katedrákról tanárok, tanítók hirdették a tanuló ifjúságnak a magyar könyv szeretetét. Az ez alkalomból készült statisztika szerint az utolsó tíz évben harmincszer maggyar könyv jelent meg Magyarországon és átlagosan napenként 10 új könyv kerül a könyvpiaçra. Az eredeti könyvek lényegesen felül mulják a fordításokat. Legnagyobb olvasótábora még mindig a Jókai könyveinek van. A tudományos könyvek között legkeresettebbek a közgazdasági művek, utána következnek a történelmiek.

A legöregebb angol lelkész, a londonerryi grófságban élő Hugh Mac Intyre Butler, 108 éves.

A győri református gyülekezetben cserkész csapat alakult a gyülekezet ifjaiból.

A világon a legújabb statisztika szerint 12,617,371 magyar él. Ebből Magyarországra 7,726,254 esik.

Olaszországban május 1 helyett a munka nemzeti ünnepévé, Róma alapításának évfordulóját, április 21-ikét tették meg. Az olasz állami ez alkalommal először négyezer, — 65 évet betöltött munkásnak nyugdíjnyújtást adott díjtalanul, amelyeknek alapján rendszer havi nyugdíjat fognak élvezni.

Jugoszláviában a református és evangélikus egyházak most szentesített szervezetről szóló törvény kimondja, hogy a két egyház a vallászabadság elve alapján, a többi vallásfelekezetekkel egyenlő jogokat élvez.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Nőszövetség, Királydaróc. Az aninószalak és a francia árvizkárosultak javára küldött 50-50 lejt hálás köszönettel vesszük és eljuttatjuk rendeltetési helyükre.

K. J. Balyon. Református Árvaházunk van Szászvároson, kérjük oda küldeni a jelzett pénzt.